SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 24. maja 2011*

V zadevi C-50/08,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 226 ES, vložene 12. februarja 2008,

**Evropska komisija**, ki jo zastopata J.-P. Keppenne in H. Støvlbæk, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

tožeča stranka,

ob intervenciji

**Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska**, ki ga zastopata E. Jenkinson in S. Ossowski, zastopnika,

intervenient,

* Jezik postopka: francoščina.

proti

**Francoski republiki**, ki jo zastopajo E. Belliard, G. de Bergues in B. Messmer, zastopniki,

tožena stranka,

ob intervenciji

**Republike Bolgarije**, ki jo zastopata T. Ivanov in E. Petranova, zastopnika,

**Češke republike**, ki jo zastopa M. Smolek, zastopnik,

**Republike Latvije**, ki jo zastopajo L. Ostrovska, K. Drēviņa in J. Barbale, zastopnice,

**Republike Litve**, ki jo zastopata D. Kriaučiūnas in E. Matulionytė, zastopnika,

**Republike Madžarske**, ki jo zastopajo R. Somssich, K. Veres in M. Fehér, zastopniki,

**Romunije**, ki jo zastopajo C. Osman, A. Gheorghiu, A. Stoia in A. Popescu, zastopnice,

**Slovaške republike**, ki jo zastopata J. Čorba in B. Ricziová, zastopnika,

intervenientke,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (poročevalec) in J.-J. Kasel, predsedniki senatov, R. Silva de Lapuerta, sodnica, E. Juhász, G. Arestis, M. Ilešič, sodniki, C. Toader, sodnica, in M. Safjan, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,
sodni tajnik: M.-A. Gaudissart, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 27. aprila 2010,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. septembra 2010,

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Komisija Evropskih skupnosti s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Francoska republika s tem, da dostop do notarskega poklica pogojuje z državljanstvom, ni izpolnila svojih obveznosti iz členov 43 ES in 45 ES.

**Pravni okvir**

*Splošna organizacija notarskega poklica v Franciji*

2 V francoskem pravnem redu notarji dejavnost opravljajo kot svobodni poklic. Status tega poklica je urejen z uredbo št. 45-2590 z dne 2. novembra 1945 o statusu notariata (JORF z dne 3. novembra 1945, str. 7160), kakor je bila spremenjena z zakonom št. 2004-130 z dne 11. februarja 2004 (JORF z dne 12. februarja 2004, str. 2847).

3 V skladu s členom 1 te uredbe so notarji „javni uslužbenci, katerih naloga je, da potrjujejo vse listine in pogodbe, ki jim stranke morajo ali želijo zagotoviti enako verodostojnost, kot jo imajo listine javnih organov, in da na njih potrdijo čas, jih shranijo, opremijo s potrdilom o izvršljivosti ali zagotovijo njihov overjen prepis“.

4 V skladu s členom 1a te uredbe lahko notarji opravljajo poklic bodisi samostojno, bodisi v okviru poklicne družbe civilnega prava (société civile professionnelle), bodisi v okviru družbe z omejeno odgovornostjo za svobodne poklice (société d'exercice libéral), bodisi kot delojemalci pri fizičnih ali pravnih osebah, ki imajo notarsko pisarno.

5 V skladu s členom 6-1, prvi odstavek, iste uredbe je civilna poklicna odgovornost notarjev zagotovljena s pogodbo o zavarovanju, ki jo sklene višji notarski svet (Conseil supérieur du notariat).

6 Krajevna pristojnost notarjev, njihovo število in razporeditev notarskih pisarn se določi v skladu z določbami uredbe št. 71-942 z dne 26. novembra 1971 o ustanovitvi in prenosu notarske pisarne ter o ukinitvi notarske pisarne po uradni dolžnosti, o pristojnosti in o sedežu notarjev ter o hrambi in prenosu izvirnikov in zbirkah, ki jih vodijo notarji (JORF z dne 3. decembra 1971, str. 11796), kakor je bila spremenjena z uredbo št. 2005-311 z dne 25. marca 2005 (JORF z dne 3. aprila 2005, str. 6062).

7 Kot določa člen 1 uredbe št. 78-262 z dne 8. marca 1978 o določitvi notarske tarife (JORF z dne 10. marca 1978, str. 995), kakor je bila spremenjena z uredbo št. 2006-558 z dne 16. maja 2006 (JORF z dne 18. maja 2006, št. 7327), se zneski ki jih je treba notarjem plačati za opravljene storitve, določijo v skladu z določbami te uredbe. Člen 4

te uredbe določa, da notarji za storitve, ki v naslovu II te uredbe niso predvidene in so združljive z notarsko funkcijo, prejmejo nagrado, ki se določi po dogovoru s strankami ali ki jo, če se to ne zgodi, določi sodišče, pristojno za določitev nagrade.

8 Člen 4 nacionalne uredbe o notarjih, ki jo je pripravil višji notarski svet na podlagi člena 26 uredbe št. 71-942 in je bila potrjena z odlokom ministra za pravosodje z dne 24. decembra 1979 (JORF z dne 3. januarja 1980, N. C., str. 45), določa, da vse pravne ali fizične osebe zasebnega ali javnega prava prosto izbirajo notarje. V tej določbi je podrobneje določeno, da so stranke notarjev „osebe, ki prostovoljno zaprosijo za njihov nasvet, mnenje, storitve ali jim zaupajo sestavo svojih sporazumov“.

9 Glede pogojev za dostop do notarske funkcije člen 3 uredbe št. 73-609 z dne 5. julija 1973 o poklicnem izobraževanju v notariatu in o pogojih za dostop do notarske funkcije (JORF z dne 7. julija 1973, str. 7341), kakor je bila spremenjena z uredbo št. 2006-1299 z dne 24. oktobra 2006 o notarjih delojemalcih (JORF z dne 25. oktobra 2006, str.15781), določa zlasti, da nihče ne more biti notar, če ni francoski državljan.

*Notarske dejavnosti v Franciji*

10 Glede različnih notarskih dejavnosti v francoskem pravnem redu ni sporno, da je glavna naloga notarjev sestavljanje notarskih listin. Posredovanje notarja je lahko tako obvezno ali fakultativno, glede na listino, ki jo mora notar potrditi. Pri tem posredovanju notar ugotavlja, ali so izpolnjeni vsi zakonski pogoji, ki so nujni za izvedbo pravnega posla, in ali so zadevne stranke pravno in poslovno sposobne.

11 Javna listina je opredeljena v členu 1317 civilnega zakonika, ki je v poglavju VI z naslovom „Dokazovanje obveznosti in plačila“ iz naslova III knjige III tega zakonika. Taka listina je v skladu s tem členom „listina, ki so jo potrdili javni uslužbenci, ki so krajevno pristojni za kraj, v katerem je bila ta listina sestavljena, in izpolnjuje predpisane formalnosti“.

12 Na podlagi člena 19 zakona z dne 25. ventôse leta XI o organizaciji notariata so „notarski zapis potrjuje resničnost pred sodiščem in je izvršljiv na ozemlju celotne republike“.

13 V členu 1319 civilnega zakonika je podrobneje določeno, da ima „javna listina pred sodiščem polno dokazno moč glede sporazuma, ki ga vsebuje, za pogodbene stranke in njihove dediče ali pravne naslednike“.

14 Člen 1322 istega zakonika določa, da ima „zasebna listina, s katero nasprotna stranka soglaša ali za katero se po zakonu šteje, da ta z njo soglaša, med podpisniki te listine in njihovimi dediči ter pravnimi nasledniki, enako dokazno moč kot javna listina“.

15 V skladu s členom 1 sklepa št. 45-2592 z dne 2. novembra 1945 o statusu sodnih izvršiteljev (JORF z dne 3. novembra 1945, str. 7163), kakor je bil spremenjen z zakonom št. 73-546 z dne 25. junija 1973 o disciplinskih pravilih in statusu notarjev in nekaterih ministrskih uslužbencev (JORF z dne 26. junija 1973, str. 6731), so sodni izvršitelji (huissiers de justice) edini pristojni za izvrševanje sodnih odločb ter izvršljivih listin ali naslovov. Člen 18 zakona št. 91-650 z dne 9. julija 1991 o reformi civilnih postopkov izvršbe (JORF z dne 14. julija 1991, str. 9228) določa, da lahko postopke prisilne izvršbe in postopke zavarovanja vodijo le sodni izvršitelji, ki so pristojni za izvršbo.

16 Na podlagi člena L. 213-6 zakonika o organizaciji pravosodja je izvršilno sodišče izključno pristojno za reševanje težav v zvezi z izvršilnimi naslovi in za ugovore, ki se sprožijo v okviru prisilne izvršbe, čeprav se nanašajo na vsebinsko presojo prava, razen če spadajo v pristojnost sodišč splošne pristojnosti (juridictions de l'ordre judiciaire). V enakih pogojih to sodišče odreja ukrepe za zavarovanje in odloča o ugovorih zoper njihovo izvedbo.

**Predhodni postopek**

17 Na Komisijo je bila vložena pritožba v zvezi s pogojem državljanstva, ki se za dostop do notarskega poklica zahteva v Franciji. Po tem ko je Komisija to pritožbo preučila, je Francoski republiki poslala uradni opomin z dne 8. novembra 2000, v katerem jo je pozvala, naj ji v roku dveh mesecev predloži pojasnila glede skladnosti tega pogoja državljanstva s členom 45, prvi odstavek, ES.

18 Francoska republika je na ta uradni opomin odgovorila z dopisom z dne 13. marca 2001.

19 Komisija je 12. julija 2002 tej državi članici poslala dodaten uradni opomin, v katerem ji očita, da ni izpolnila obveznosti iz členov 43 ES in 45, prvi odstavek, ES.

20 Ta država članica je na dodatni uradni opomin odgovorila z dopisom z dne 11. oktobra 2002.

21 Ker argumenti, ki jih je navedla Francoska republika, Komisije niso prepričali, je 18. oktobra 2006 na to državo članico naslovila obrazloženo mnenje, v katerem je ugotovila, da ta država ni izpolnila obveznosti iz členov 43 ES in 45, prvi odstavek, ES. To državo je pozvala, naj ukrepe, ki so potrebni za uskladitev s tem obrazloženim mnenjem, sprejme v dveh mesecih od njegovega prejema.

22 Francoska republika je v dopisu z dne 12. decembra 2006 obrazložila, zakaj je menila, da je stališče Komisije neutemeljeno.

23 V teh okoliščinah se je Komisija odločila vložiti to tožbo.

**Tožba**

*Dopustnost intervencije Združenega kraljestva*

24 Francoska republika meni, da je intervencijska vloga Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska nedopustna, saj v nasprotju s členom 40 Statuta, četrti odstavek, Sodišča Evropske unije in členom 93(5), drugi pododstavek, Poslovnika tega sodišča ne vsebuje predlogov v podporo predlogom Komisije. Francoska republika podredno navaja, da je ta intervencija delno nedopustna, ker so predlogi Združenega kraljestva širši od predlogov Komisije, saj ta država članica ugotavlja, prvič, da

se Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij (UL L 255, str. 22) uporablja za notarski poklic in, drugič, da je notarski poklic mogoče ločiti od notarskih dejavnosti, ki ne spadajo v člen 45, prvi odstavek, ES.

25 Glede tega je treba spomniti, da se v skladu s členom 40, četrti odstavek, Statuta Sodišča z vlogo za pridružitev postopku lahko le podpre zahtevek ene od strank.

26 Poleg tega člen 93(5), drugi pododstavek, Poslovnika določa zlasti, da intervencijska vloga vsebuje predloge intervenienta, s katerimi ta delno ali v celoti podpira predloge stranke ali jim nasprotuje, ter njegove razloge in trditve.

27 Združeno kraljestvo v intervencijski vlogi predlaga:

„[N]otarski poklic spada na področje uporabe Direktive [2005/36]. Nekatere dejavnosti, ki jih opravljajo notarji, so lahko s področja uporabe [te] direktive izključene le, če Sodišče ugotovi, da se zanje uporablja izjema iz členov 39(4) ES in 45, prvi odstavek, ES, ki je navedena v uvodni izjavi 41 [te] direktive“.

28 Ugotoviti je treba, da Komisija v tožbi ne predlaga, naj Sodišče ugotovi, da Francoska republika ni izpolnila obveznosti na podlagi Direktive 2005/36. Zato je v delu, v katerem Združeno kraljestvo predlaga, naj se ugotovi, da se ta direktiva uporablja za notarski poklic, njena intervencija nedopustna.

29 Glede preostalega, čeprav se ob dobesednem branju besedila zdi, da je tako opisan predmet intervencije te države članice različen od predmeta, ki bi ga lahko imela veljavna intervencijska vloga, je iz širše razlage besedila zadevne intervencijske vloge in njenega konteksta razvidno, da želi Združeno kraljestvo z argumenti, ki jih je navedlo, dokazati – tako kot Komisija s trditvami, ki jih je navedla v tožbi – da notarski poklic ne vključuje izvajanja javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES.

30 Zlasti glede ugovora, ki ga je Francoska republika navedla v zvezi z argumentom Združenega kraljestva, da uporabe člena 45, prvi odstavek, ES, v nasprotju s tem, kar naj bi Komisija menila v tožbi, ni mogoče razširiti na vse dejavnosti notarjev, je treba ugotoviti, da tej državi članici ni mogoče očitati, da je predlogom Komisije dodala nove predloge. Ker namreč ta argument le povzema točko 47 sodbe z dne 21. junija 1974 v zadevi Reyners (2/74, Recueil, str. 631), se Združeno kraljestvo ni opredelilo glede uporabe te sodne prakse za konkretne dejavnosti, ki jih notarji opravljajo v Franciji.

31 Tako je treba ugotoviti, da je intervencijska vloga Združenega kraljestva nedopustna le v delu, v katerem je predlagalo, da se Direktiva 2005/36 uporablja za notarski poklic.

*Vsebinska presoja*

Trditve strank

32 Komisija najprej poudarja, da za dostop do notarskega poklica v nekaterih državah članicah ni treba izpolnjevati pogoja državljanstva in da so druge države članice, kot so Kraljevina Španija, Italijanska republika in Portugalska republika, ta pogoj črtale.

33 Ta institucija na prvem mestu opozarja, da je člen 43 ES ena temeljnih določb prava Unije, katere namen je, da se vsakemu državljanu države članice, ki ustanovi sedež, čeprav sekundarni, v drugi državi članici, da bi tam opravljal dejavnost kot samozaposlena oseba, zagotovi nacionalno obravnavanje in da se prepove vsaka diskriminacija na podlagi državljanstva.

34 Ta institucija ter Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska navajata, da je treba člen 45, prvi odstavek, ES razlagati samostojno in enotno (sodba z dne 15. marca 1988 v zadevi Komisija proti Grčiji, 147/86, Recueil, str. 1637, točka 8). Poleg tega naj bi bilo treba ta člen, ker določa izjemo od svobode ustanavljanja za dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem javne oblasti, razlagati ozko (zgoraj navedena sodba Reyners, točka 43).

35 Izjema iz člena 45, prvi odstavek, ES bi torej morala biti omejena na tiste dejavnosti, ki so same po sebi v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti (zgoraj navedena sodba Reyners, točki 44 in 45). Po mnenju Komisije pojem javne oblasti zajema izvajanje pooblastil za odločanje, ki presegajo splošno pravo, kar se kaže v možnosti delovanja, ki je neodvisno od volje drugih subjektov ali tej volji celo nasprotuje. Izraz

javne oblasti naj bi bilo po sodni praksi Sodišča zlasti izvajanje pooblastil za uporabo prisile (sodba z dne 29. oktobra 1998 v zadevi Komisija proti Španiji, C-114/97, Recueil, str. I-6717, točka 37).

36 Po mnenju Komisije in Združenega kraljestva je treba dejavnosti, ki so povezane z izvajanjem javne oblasti, razlikovati od dejavnosti, ki se izvajajo v splošnem interesu. Več poklicem naj bi bile namreč dodeljene posebne pristojnosti v splošnem interesu, ne da bi bili povezani z izvajanjem javne oblasti.

37 S področja uporabe člena 45, prvi odstavek, ES naj bi bile prav tako izvzete dejavnosti, ki so pomožne ali pomenijo sodelovanje pri delovanju javne oblasti (glej v tem smislu sodbo z dne 13. julija 1993 v zadevi Thijssen, C-42/92, Recueil, str. I-4047, točka 22).

38 Poleg tega Komisija in Združeno kraljestvo opozarjata, da se člen 45, prvi odstavek, ES načeloma nanaša na nekatere dejavnosti, in ne na celoten poklic, razen če jih ni mogoče ločiti od celote dejavnosti, ki jih zajema ta poklic.

39 Komisija na drugem mestu prouči različne dejavnosti, ki jih notariat opravlja v francoskem pravnem redu.

40 Prvič, glede potrjevanja listin in sporazumov Komisija navaja, da je delo notarjev omejeno na potrjevanje volje strank, potem ko so jim svetovali, in na to, da se tej volji zagotovijo pravni učinki. Pri opravljanju te dejavnosti naj notarji v razmerju do strank ne bi imeli pooblastil za odločanje. Tako naj bi bila potrditev le potrditev soglasja, ki

so ga stranke dosegle že prej. Dejstvo, da je treba nekatere listine obvezno potrditi, naj ne bi bilo upoštevno, saj so obvezni številni postopki, pri katerih ne gre za izvajanje javne oblasti.

41 Zaradi dejstva, da notarji nosijo odgovornost za sestavo notarskih listin, naj bi bil poklic notarja blizu drugim neodvisnim poklicem, kot so odvetniki, arhitekti ali zdravniki, ki so prav tako odgovorni za dejavnosti, ki jih opravljajo.

42 Glede izvršljivosti javnih listin Komisija meni, da se zapis izvršilne klavzule opravi pred izvršbo v pravem pomenu besede, ne da bi bil ta zapis del te izvršbe. Izvršljivost naj tako notarjem ne bi dajala nobenega pooblastila za uporabo prisile. Poleg tega naj bi tudi o vseh morebitnih ugovorih odločalo sodišče, in ne notar.

43 Drugič, vloga notarjev pri pobiranju dajatev naj ne bi bila povezana z izvajanjem javne oblasti, saj imajo osebe zasebnega prava pogosto tovrstne obveznosti na davčnem področju. Tako naj bi zasebna podjetja ravnala za račun tretjih oseb, ko svojim zaposlenim odtegujejo del dohodka. Enako naj bi veljalo za kreditne ustanove, ko svojim strankam, ki prejemajo dohodke od nepremičnin, odtegnejo del teh dohodkov.

44 Tretjič, posebni status notarjev v francoskem pravu naj ne bi bil neposredno upošt« ven za presojo narave zadevnih dejavnosti.

45 Komisija na tretjem mestu tako kot Združeno kraljestvo meni, da pravna pravila Unije, ki omenjajo notarsko dejavnost, ne vplivajo na uporabo členov 43 ES in 45, prvi odstavek, ES za to dejavnost.

46 Člen 1(5)(d) Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL L 178, str. 1) in uvodna izjava 41 Direktive 2005/36 naj bi notarske dejavnosti izključevala s področja uporabe teh direktiv le, če so te dejavnosti v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti. Šlo naj bi torej za preprost pridržek, ki naj ne bi vplival na razlago člena 45, prvi odstavek, ES. Glede člena 2(2)(l) Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL L 376, str. 36), ki notarske dejavnosti izključuje s področja uporabe te direktive, Komisija poudarja, da dejstvo, da se je zakonodajalec odločil, da neko dejavnost izključi s področja uporabe te direktive, ne pomeni, da se za to dejavnost uporablja člen 45, prvi odstavek, ES.

47 Glede Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1), Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL L 338, str. 1) in Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL L 143, str. 15) Komisija meni, da se omejujejo na določitev obveznosti držav članic, da priznajo in omogočijo izvršljivost aktov, ki so bili sprejeti in so izvršljivi v drugi državi članici.

48 Poleg tega naj Uredba Sveta (ES) št. 2157/2001 z dne 8. oktobra 2001 o statutu evropske družbe (SE) (UL L 294, str. 1) in Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/56/ES z dne 26. oktobra 2005 o čezmejnih združitvah kapitalskih družb (UL L 310, str. 1)

ne bi bili upoštevni za rešitev tega spora, saj naj bi bili omejeni le na to, da se notarjem in drugim pristojnim organom, ki jih imenuje država, zaupa naloga potrjevanja nekaterih dejanj in formalnosti, ki jih je treba opraviti pred prenosom sedeža, ustanovitvijo ali združitvijo družb.

49 Resolucija Evropskega parlamenta z dne 23. marca 2006 o pravnih poklicih in splošnem interesu na področju delovanja pravnih sistemov (UL C 292E, str. 105, v nadaljevanju: resolucija iz leta 2006) naj bi bila popolnoma političen akt z dvoumno vsebino, saj v točki 17 te resolucije Evropski parlament trdi, da mora člen 45 ES veljati za notarski poklic, medtem ko v točki 2 te resolucije potrjuje svoje stališče iz resolucije z dne 18. januarja 1994 o statusu in organizaciji notariata v dvanajstih državah članicah Skupnosti (UL C 44, str. 36, v nadaljevanju: resolucija iz leta 1994), v kateri izraža svojo željo, da bi bil pogoj državljanstva za dostop do notarskega poklica, ki je določen v zakonodaji več držav članic, črtan.

50 Komisija in Združeno kraljestvo dodajata, da se zadeva Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, v kateri je bila sodba izrečena 30. septembra 2003 (C-405/01, Recueil, str. I-10391) in ki jo v pisnih stališčih omenja več držav članic, nanaša na to, da poveljniki in prvi častniki trgovskih ladij opravljajo sklop številnih nalog, ki se nanašajo na vzdrževanje reda, na policijska pooblastila ter na pristojnosti na notarskem področju in na področju osebnih stanj. Zato naj Sodišče ne bi imelo priložnosti, da bi z vidika člena 45, prvi odstavek, ES podrobno proučilo različne dejavnosti, ki jih opravljajo notarji. Iz tega razloga naj ta sodba ne bi zadostovala za ugotovitev, da se ta določba uporablja za notarje.

51 Poleg tega naj bi se v nasprotju s tem, kar trdi Francoska republika, v sodni praksi Sodišča razlikovalo med notarji in javnimi organi, saj naj bi se priznavalo, da lahko javno listino sestavi javni organ ali kateri koli drug pooblaščeni organ (sodba z dne 17. junija 1999 v zadevi Unibank, C-260/97, Recueil, str. I-3715, točki 15 in 21).

52 Francoska republika, ki se ji pridružujejo Republika Bolgarija, Češka republika, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Romunija in Slovaška republika, na prvem mestu navaja, da Komisija ni upoštevala sodne prakse Sodišča. Ta sodna praksa naj namreč ne bi omejevala uporabe člena 45, prvi odstavek, ES le na dejavnosti, ki imajo pooblastilo za uporabo prisile, saj je tako pooblastilo le eden od sestavnih delov izvajanja javne oblasti.

53 Glede tega naj bi Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española priznalo, da so notarske naloge povezane z izvajanjem pooblastil javne oblasti.

54 Na drugem mestu, povezanost notarskih dejavnosti z izvajanjem javne oblasti naj bi dokazovale naloge, ki so jim zaupane na področju pobiranja dajatev. Te naloge naj ne bi bile omejene le na pobiranje državnih prihodkov, temveč naj bi vključevale tudi določitev osnove za davek na dohodek iz naslova povečanja vrednosti nepremičnin ter pobiranje pristojbin za vpis in davka na dohodek v zapuščinskih zadevah, saj so notarji odgovorni za plačilo teh pristojbin za vpis. Z opravljanjem teh nalog naj bi notarji plačevali dajatve za račun tretjih oseb, to je svojih strank.

55 Francoska republika na tretjem mestu trdi – tako kot Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Romunija in Slovaška republika – da dejavnosti, ki jih opravljajo notarji, vključujejo sestavo javnih listin, ki imajo dokazno moč in so izvršljive, kar naj bi bil neposredni izraz javne oblasti. Posredovanje notarja naj bi bilo pogoj za veljavnost nekaterih poslov, kot so darilne pogodbe, ženitne pogodbe, ustanovitve hipotek, prodaje z izpolnitvijo v prihodnosti in zakupi kmetijskega zemljišča s pravico do prenosa.

56 Pri opravljanju svoje dejavnosti naj bi bil morali notarji strankam razložiti obseg njihovega posla, se prepričati o svobodi njihove volje in s spraševanjem pridobiti informacije, ki so potrebne za spoštovanje zakonskih določb. Notarji naj bi morali po potrebi tudi preveriti vse, kar je potrebno za zagotovitev pravne veljavnosti posla. Poleg tega naj bi bili dolžni zavrniti potrditev poslov, ki so v nasprotju z javnim redom ali nezakoniti.

57 Dalje, notarske listine naj bi imele v hierarhiji dokaznih sredstev v francoskem pravu največjo dokazno moč. Ta naj bi veljala za čas listine, za podpise na tej listini in za dejstva, glede katerih je notar potrdil, da jih je sam opravil ali da so se zgodila v njegovi navzočnosti. Verodostojnost teh elementov naj bi se lahko izpodbijala le v postopku ugotavljanja ponaredb iz členov od 303 do 316 zakonika o civilnem postopku.

58 Poleg tega naj bi iz zgoraj navedene sodbe Unibank izhajalo, da je posredovanje javnega organa ali drugega organa, ki ga pooblasti država, nujno za to, da se lahko neka listina šteje za javno listino.

59 Notarski zapisi naj bi bili tudi izvršljivi, ne da bi bilo treba pred tem izreči sodbo. Tako naj bi, čeprav sodna praksa Sodišča uporabo člena 45, prvi odstavek ES omejuje le na dejavnosti, ki imajo pooblastilo za uporabo prisile, ta določba veljala za notarski poklic, ker so notarski zapisi izvršljivi.

60 Francoska republika na četrtem mestu navaja, da status notarja v francoskem pravnem redu priča o neposrednem sodelovanju notarjev pri izvajanju javne oblasti. Tako naj bi notarje imenoval minister za pravosodje, njihovo delo pa naj bi nadzirali državni tožilci. Poleg tega naj bi bili dolžni priseči, zanje pa naj bi veljal tudi strog režim nezdružljivosti opravljanja funkcije.

61 Ta država članica na petem mestu navaja, da je zakonodajalec Unije potrdil, da notarji sodelujejo pri izvajanju javne oblasti. Glede tega se sklicuje na akte Unije, ki so navedeni v točki 46 te sodbe in naj bi bodisi izključevali notarske dejavnosti s svojega področja uporabe zaradi sodelovanja notarjev pri izvajanju javne oblasti bodisi naj bi bilo v njih priznano, da javne listine sestavljajo javni organi ali drugi organi, ki jih za to pooblasti država. Iz aktov, ki so navedeni v točkah 47 in 48 te sodbe, naj bi poleg tega izhajalo, da so notarski zapisi glede izvršljivosti izenačeni s sodnimi odločbami.

62 Poleg tega naj bi Parlament v resolucijah iz let 1994 in 2006 potrdil, da notarski poklic sodeluje pri izvajanju javne oblasti.

Presoja Sodišča

– Uvodne ugotovitve

63 Komisija Francoski republiki očita, da v zvezi z opravljanjem notarskega poklica državljanom drugih držav članic ovira ustanavljanje na njenem ozemlju tako, da je dostop do tega poklica v nasprotju s členom 43 ES pridržala za svoje državljane.

64 Ta tožba se torej nanaša le na pogoj državljanstva, ki ga z vidika člena 43 ES za dostop do tega poklica zahteva zadevna francoska zakonodaja.

65 Zato je treba pojasniti, da se ta tožba ne nanaša niti na status, niti na organizacijo notariata v francoskem pravnem redu, niti na druge pogoje za dostop do poklica notarja v tej državi članici, ki se ne nanašajo na državljanstvo.

66 Sicer je treba poudariti, kot je navedla Komisija na obravnavi, da se njena tožba prav tako ne nanaša na uporabo določb Pogodbe ES v zvezi s svobodo opravljanja storitev. Poleg tega se ta tožba ne nanaša niti na uporabo določb Pogodbe v zvezi s prostim gibanjem delavcev.

– Zatrjevana neizpolnitev obveznosti

67 Najprej je treba spomniti, da je člen 43 ES ena temeljnih določb prava Unije (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Reyners, točka 43).

68 Pojem ustanavljanja v smislu te določbe je zelo širok in vključuje možnost, da državljan Unije stalno in trajno sodeluje v gospodarskem življenju druge države članice, ki ni njegova država članica izvora, ter da iz tega pridobi dobiček in tako spodbuja ekonomsko in socialno prepletenost v Evropski uniji na področju dejavnosti samozaposlenih oseb (glej zlasti sodbo z dne 22. decembra 2008 v zadevi Komisija proti Avstriji, C-161/07, ZOdl., str. I-10671, točka 24).

69 Svoboda ustanavljanja, ki se priznava državljanom države članice na ozemlju druge države članice, vključuje zlasti možnost dostopa do dejavnosti, ki jo neka oseba opravlja kot samozaposlena oseba, in opravljanje te dejavnosti pod pogoji, ki jih za svoje državljane določi zakonodaja države članice, v kateri je taka ustanovitev izvedena (glej zlasti sodbo z dne 28. januarja 1986 v zadevi Komisija proti Franciji,

270/83, Recueil, str. 273, točka 13, in v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Avstriji, točka 27). Povedano drugače, člen 43 ES prepoveduje kateri koli državi članici, da s svojo zakonodajo za osebe, ki želijo v tej državi članici uporabiti svobodo ustanavljanja, predvidi drugačne pogoje za izvajanje njihovih dejavnosti kot za svoje državljane (zgoraj navedena sodba Komisija proti Avstriji, točka 28).

70 Namen člena 43 ES je, da se vsakemu državljanu države članice, ki ustanovi sedež v drugi državi članici, da bi tam opravljal dejavnost kot samozaposlena oseba, zagotovi korist, ki jo ima od nacionalnega obravnavanja, in da se prepove vsaka diskriminacija na podlagi državljanstva, ki bi bila kot omejitev svobode ustanavljanja določena v nacionalni zakonodaji (zgoraj navedena sodba Komisija proti Franciji, točka 14).

71 V obravnavani zadevi pa je bil dostop do notarskega poklica s sporno nacionalno zakonodajo pridržan francoskim državljanom, s čimer je bilo uvedeno različno obravnavanje na podlagi državljanstva, ki ga člen 43 ES načeloma prepoveduje.

72 Vendar Francoska republika navaja, da notarske dejavnosti ne spadajo na področje uporabe člena 43 ES, saj so povezane z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES. Zato je treba na prvem mestu preizkusiti obseg pojma „izvajanje javne oblasti“ v smislu zadnjenavedene določbe in na drugem mestu preizkusiti, ali dejavnosti, ki so notarjem zaupane v francoskem pravnem redu, spadajo v okvir tega pojma.

73 Glede pojma „izvajanje javne oblasti“ v smislu člena 45, prvi odstavek, ES je treba poudariti, da je treba pri presoji tega pojma v skladu z ustaljeno sodno prakso upoštevati, da imajo omejitve, s katerimi ta določba omejuje dovoljene izjeme od načela svobode ustanavljanja, naravo prava Unije, zato da enostranske določbe držav članic

ne bi onemogočile polnega učinka Pogodbe na področju svobode ustanavljanja (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Reyners, točka 50, in Komisija proti Grčiji, točka 8, ter sodbo z dne 22. oktobra 2009 v zadevi Komisija proti Portugalski, C-438/08, ZOdl., str. I-10219, točka 35).

74 Iz ustaljene sodne prakse prav tako izhaja, da pomeni člen 45, prvi odstavek, ES izjemo od temeljnega pravila svobode ustanavljanja. Kot tako je treba to izjemo razlagati tako, da je njen obseg omejen na to, kar je nujno potrebno za ohranitev interesov, ki jih ta določba državam članicam omogoča varovati (zgoraj navedeni sodbi Komisija proti Grčiji, točka 7, in Komisija proti Španiji, točka 34; sodbe z dne 30. marca 2006 v zadevi Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, ZOdl., str. I-2941, točka 45; z dne 29. novembra 2007 v zadevi Komisija proti Avstriji, C-393/05, ZOdl., str. I-10195, točka 35, in v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-404/05, ZOdl., str. I-10239, točki 37 in 46, ter zgoraj navedena sodba Komisija proti Portugalski, točka 34).

75 Poleg tega je Sodišče večkrat poudarilo, da mora biti izjema, ki je določena v členu 54, prvi odstavek, ES, omejena le na dejavnosti, ki so same po sebi v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti (zgoraj navedene sodbe Reyners, točka 45; Thijssen, točka 8; Komisija proti Španiji, točka 35; Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 46; Komisija proti Nemčiji, točka 38, in Komisija proti Portugalski, točka 36).

76 V zvezi s tem je imelo Sodišče priložnost presoditi, da se izjema, določena v členu 45, prvi odstavek, ES, ne nanaša na nekatere dejavnosti, ki so v razmerju do izvajanja javne oblasti pomožne ali pripravljalne (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Thijssen, točka 22; Komisija proti Španiji, točka 38; Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 47; Komisija proti Nemčiji, točka 38, in Komisija proti Portugalski, točka 36), ali nekatere dejavnosti, katerih izvajanje – čeprav vključuje stike z upravnimi ali sodnimi organi, tudi če so ti redni in vsebinski, ali celo sodelovanje, tudi obvezno, pri njihovem delovanju – pušča pooblastila za presojo ali odločanje teh organov nedotaknjena (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Reyners, točki 51 in 53) poleg tega pa še nekatere dejavnosti, ki ne vključujejo izvajanja pooblastil za odločanje (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Thijssen, točki 21 in 22; Komisija proti Avstriji z dne 29. novembra 2007, točki 36 in 42; Komisija proti Nemčiji, točki 38 in 44, in Komisija

proti Portugalski, točki 36 in 41), pooblastil za uporabo prisile (glej v tem smislu zlasti zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Španiji, točka 37) ali uporabe prisilnih sredstev (glej v tem smislu sodbo z dne 30. septembra 2003 v zadevi Anker in drugi, C-47/02, Recueil, str. I-10447, točka 61, in zgoraj navedeno sodbo Komisija proti Portugalski, točka 44).

77 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba preizkusiti, ali so dejavnosti, ki so notarjem zaupane v francoskem pravnem redu, v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti.

78 V ta namen je treba upoštevati naravo dejavnosti, ki jih izvajajo pripadniki zadevnega poklica (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Thijssen, točka 9).

79 Francoska republika in Komisija soglašata, da je glavna notarska dejavnost v francoskem pravnem redu sestavljanje notarskih listin v skladu s predpisanimi formalnostmi. Pri tem mora notar zlasti preveriti, ali so izpolnjeni vsi zakonski pogoji, ki so nujni za sestavo listine. Poleg tega naj bi imela javna listina dokazno moč in naj bi bila izvršljiva.

80 V zvezi s tem je treba na prvem mestu poudariti, da se po francoski zakonodaji potrjujejo akti ali sporazumi, h katerim so stranke prostovoljno pristopile. Stranke namreč v okviru zakonskih omejitev same odločajo o vsebini svojih pravic in obveznosti in prosto izbirajo določbe, glede katerih se želijo zavezati, ko akt ali sporazum predložijo v potrditev notarju. Pogoj za posredovanje notarja je tako predhodno soglasje ali ujemanje volje strank.

81 Poleg tega notar ne more enostransko spremeniti sporazuma, ki mu je predložen v potrditev, ne da bi prej ugotovil soglasje strank.

82 Sama dejavnost potrjevanja, ki je zaupana notarjem, torej nima neposredne in posebne zveze z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES.

83 Dejstvo, da je treba nekatere akte ali nekatere sporazume nujno potrditi, sicer so nični, tega sklepa ne more ovreči. Običajno je namreč, da se za veljavnost različnih aktov v nacionalnih pravnih redih zahteva izpolnjevanje obličnostnih zahtev ali spoštovanje obveznih postopkov potrjevanja na predpisan način. Zato ta okoliščina ne zadostuje, da bi se potrdili argumenti, ki jih navaja Francoska republika.

84 Zgornjega sklepa ne more ovreči niti obveznost notarjev, da pred potrditvijo akta ali sporazuma preverijo, ali so izpolnjeni vsi zakonski pogoji, ki so nujni za izvedbo tega akta ali tega sporazuma, in če ni tako, da to potrditev odklonijo.

85 Seveda notar, kot poudarja Francoska republika, pri tej preveritvi uresničuje cilje v splošnem interesu, to je zagotoviti zakonitost in pravno varnost aktov, ki jih sklenejo posamezniki med seboj. Vendar le ti cilji ne morejo upravičiti tega, da so pooblastila, ki so za to potrebna, pridržana samo notarjem, ki so državljani zadevne države članice.

86 Dejstvo, da se uresničuje cilj v splošnem interesu, samo po sebi ne zadostuje, da bi se za neko dejavnost štelo, da je v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti. Gotovo je namreč, da dejavnosti, ki se izvajajo v okviru različnih reguliranih poklicev, v nacionalnih pravnih redih pogosto vsebujejo obveznost, da osebe, ki jih opravljajo, uresničujejo tak cilj, ne da bi se za te dejavnosti štelo, da gre za izvajanje take oblasti.

87 Vendar dejstvo, da se z notarskimi dejavnostmi uresničujejo cilji v javnem interesu, katerih namen je zlasti, da se zagotovi zakonitost in pravna varnost aktov, ki jih sklenejo posamezniki med seboj, pomeni nujni razlog v splošnem interesu, ki lahko upraviči morebitne omejitve člena 43 ES, ki bi izhajale iz posebnosti notarske dejavnosti, kot so značilnosti postopkov imenovanja, ki se uporabljajo za notarje, omejitev njihovega števila in njihovih krajevnih pristojnosti ali sistem njihovega nagrajevanja, neodvisnosti, nezdružljivosti opravljanja funkcije in njene trajnosti, če te omejitve omogočajo, da se dosežejo omenjeni cilji, in so za doseganje teh ciljev nujne.

88 Prav tako je res, da mora notar neodvisno od volje strank odkloniti potrditev listine ali sporazuma, ki ne izpolnjuje zakonsko določenih pogojev. Vendar po taki odklonitvi te stranke prosto izbirajo ali bodo popravile ugotovljeno nezakonitost, ali bodo spremenile določila zadevnega akta ali sporazuma, ali pa se bodo temu aktu ali temu sporazumu odrekle.

89 Poleg tega za svetovanje in pravno pomoč, ki ju notarji zagotavljajo pri potrjevanju teh listin ali sporazumov, ni mogoče šteti, da sta povezana z izvajanjem javne oblasti, čeprav imajo notarji zakonsko obveznost, da ju zagotovijo (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Reyners, točka 52).

90 Glede dokazne moči in izvršljivosti notarskih listin ni mogoče ugovarjati temu, da imajo te listine zaradi teh lastnosti pomembne pravne učinke. Vendar dejstvo, da neka dejavnost vključuje sestavljanje listin, ki imajo take učinke, ne more zadostovati za to, da bi se za to dejavnost štelo, da je v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES.

91 Zlasti glede dokazne moči notarskih listin je treba pojasniti, da ta izvira iz ureditve dokaznih pravil, ki je v zadevnem pravnem redu določena z zakonom. Člen 1319 civilnega zakonika, ki določa dokazno moč javnih listin, tako spada v poglavje VI tega zakonika z naslovom „Dokazovanje obveznosti in plačila“. Dokazna moč, ki jo zakon podeljuje neki listini, torej ne vpliva neposredno na to, ali je dejavnost, ki vključuje sestavo te listine, sama po sebi v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti, kot to zahteva sodna praksa (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Thijssen, točka 8, in Komisija proti Španiji, točka 35).

92 Poleg tega ima v skladu s členom 1322 civilnega zakonika „zasebna listina, s katero nasprotna stranka soglaša ali za katero se po zakonu šteje, da ta z njo soglaša, med podpisniki te listine in njihovimi dediči ter pravnimi nasledniki, enako dokazno moč kot javna listina“.

93 Glede izvršljivosti javne listine je treba navesti, kot je to storila Francoska republika, da omogoča, da se izvršba glede obveznosti, ki jo ta listina vsebuje, začne brez predhodnega posredovanja sodišča.

94 Vendar izvršljivost javne listine ne daje notarjem pooblastil, ki so v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti. Čeprav je zaradi zapisa izvršilne klavzule

na javni listini ta izvršljiva, je izvršljivost posledica volje strank, da po tem, ko notar preveri skladnost nekega akta ali sporazuma z zakonom, ta akt ali sporazum sklenejo in da temu aktu ali sporazumu zagotovijo to izvršljivost.

95 Zato sestava javnih listin, ki imajo pravne učinke, kakršni so opisani v točkah od 90 do 94 te sodbe, ni v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES.

96 Na drugem mestu, glede nalog v zvezi s pobiranjem dajatev, ki jih notar opravlja tako, da prejema plačila morebitnih pristojbin za vpis ali za hipoteko, ni mogoče šteti, da so same po sebi v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti. Glede tega je treba pojasniti, da notar te dajatve pobira za račun dolžnika in da potem ustrezne zneske izroči pristojnim državnim službam ter da tako to pobiranje ni bistveno drugačno od pobiranja davka na dodano vrednost.

97 Na tretjem mestu, glede poslov, kot so darilne pogodbe, ženitne pogodbe, ustanovitve hipotek, prodaje z učinkom v prihodnosti in zakupi kmetijskega zemljišča s pravico do prenosa, ki morajo biti sklenjeni v notarski obliki, sicer so nični, veljajo razlogi, ki so navedeni v točkah od 80 do 95 te sodbe.

98 Na četrtem mestu, glede posebnega statusa notarjev v francoskem pravu zadostuje opozoriti, kot izhaja iz točk 75 in 78 te sodbe, da je treba to, ali se izjema iz člena 45, prvi odstavek, ES nanaša na zadevne dejavnosti, preizkusiti glede na naravo zadevnih dejavnosti, in ne glede na ta status.

99 Vendar je treba glede tega pojasniti dvoje. Prvič, ni sporno, da lahko, razen če notarja določi sodišče, v skladu s členom 4 nacionalne uredbe o notarjih, ki je omenjen v členu 8 te sodbe, vsaka stranka notarja izbere svobodno. Čeprav je res, da je del notarskih nagrad določen v zakonu, pa je lahko kakovost opravljenih storitev od notarja do notarja različna, zlasti glede na poklicne sposobnosti zadevnih oseb. Iz tega izhaja, da notarji v okviru svoje krajevne pristojnosti poklic opravljajo – kot je navedel generalni pravobranilec v točki 18 sklepnih predlogov – v pogojih konkurence, kar za izvajanje javne oblasti ni značilno.

100 Drugič, treba je ugotoviti, kot navaja Komisija, ne da bi ji pri tem Francoska republika nasprotovala, da so notarji svojim strankam neposredno in osebno odgovorni za škodo, ki je posledica napak, ki jih storijo pri opravljanju svojih dejavnosti.

101 Poleg tega argumenti Francoske republike, v katerih se sklicuje na nekatere akte Unije, niso prepričljivejši. Glede aktov, ki so omenjeni v točki 46 te sodbe, je treba pojasniti, da dejstvo, da se je zakonodajalec odločil, da bo s področja uporabe nekega akta izključil notarske dejavnosti, ne pomeni, da zanje vedno velja izjema iz člena 45, prvi odstavek, ES. Zlasti pri Direktivi 2005/36 iz samega besedila uvodne izjave 41, v skladu s katerim „ta direktiva ne posega v uporabo [člena 45 ES], kar zadeva predvsem notarje“, izhaja prav to, da se zakonodajalec Unije ni opredelil glede uporabe člena 45, prvi odstavek, ES.

102 Prav tako ni upoštevna argumentacija, ki temelji na aktih Unije, ki so navedeni v točkah 47 in 48 te sodbe. Uredbe, ki so navedene v točki 47 te sodbe, se nanašajo na priznavanje in izvrševanje javnih listin, ki so bile potrjene in so izvršljive v drugi državi članici, in zato ne vplivajo na razlago člena 45, prvi odstavek, ES. Enak sklep velja za

akte Unije, ki so navedeni v točki 48 te sodbe, v delu, v katerem se omejujejo, kot pravilno navaja Komisija, na to, da je v njih notarjem in drugim pristojnim organom, ki jih imenuje država, zaupana naloga, da potrdijo nekatera dejanja in formalnosti, ki jih je treba opraviti pred prenosom sedeža, ustanovitvijo ali združitvijo družb.

103 Glede resolucij iz let 1994 in 2006, ki sta omenjeni v točki 49 te sodbe, je treba poudariti, da nimata pravnih učinkov, saj take resolucije po naravi niso zavezujoči akti. Poleg tega je Parlament, čeprav je v teh resolucijah navedeno, da za notarski poklic velja člen 45 ES, v prvi od teh resolucij izrecno izrazil željo, da bi bil pogoj državljanstva za dostop do poklica notarja črtan, to stališče pa je bilo posredno še enkrat potrjeno v resoluciji iz leta 2006.

104 Glede argumenta Francoske republike, ki se nanaša na zgoraj navedeno sodbo Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, je treba pojasniti, da se zadeva, v kateri je bila izrečena ta sodba, nanaša na razlago člena 39(4) ES, in ne na razlago člena 45, prvi odstavek, ES. Poleg tega iz točke 42 omenjene sodbe izhaja, da je Sodišče, ko je presodilo, da so naloge, ki so zaupane poveljnikom in prvim častnikom ladij, povezane z izvajanjem pooblastil javne oblasti, upoštevalo celoten sklop nalog, ki so jih ti opravljali. Sodišče torej o pristojnostih, ki so na notarskem področju zaupane poveljnikom in prvim častnikom ladij, to je o sprejemu, hrambi in posredovanju oporok, ni presodilo ločeno od njihovih drugih pristojnosti, kot so zlasti njihova pooblastila za uporabo prisilnih sredstev ali za kaznovanje.

105 Glede zgoraj navedene sodbe Unibank, na katero se Francoska republika prav tako sklicuje, je treba ugotoviti, da se zadeva, v kateri je bila izrečena ta sodba, ne nanaša na razlago člena 45, prvi odstavek, ES. Poleg tega je Sodišče v točki 15 omenjene sodbe presodilo, da je za to, da se bi neka listina štela za potrjeno v smislu člena 50 Konvencije z dne 27. septembra 1968 o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), nujno posredovanje bodisi javnega organa bodisi kakega drugega organa, ki ga pooblasti izvorna država.

106 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da notarske dejavnosti, kot so trenutno določene v francoskem pravnem redu, niso povezane z izvajanjem javne oblasti v smislu člena 45, prvi odstavek, ES.

107 Zato je treba ugotoviti, da pogoj državljanstva, ki ga zahteva francoska zakonodaja za dostop do notarskega poklica, pomeni diskriminacijo na podlagi državljanstva, ki je prepovedana s členom 43 ES.

108 Glede na zgoraj navedeno je treba šteti, da je tožba Komisije utemeljena.

109 Zato je treba ugotoviti, da Francoska republika s tem, da dostop do notarskega poklica pogojuje z državljanstvom, ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 43 ES.

**Stroški**

110 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija je predlagala, naj se Francoski republiki naloži plačilo stroškov, in ker ta s svojimi predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

111 V skladu s členom 69(4), prvi pododstavek, Poslovnika države članice, ki se kot intervenientke udeležijo postopka, nosijo svoje stroške. Republika Bolgarija, Češka republika, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Romunija, Slovaška republika in Združeno kraljestvo zato nosijo svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

**1. Francoska republika s tem, da dostop do notarskega poklica pogojuje z državljanstvom, ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 43 ES.**

**2. Francoski republiki se naloži plačilo stroškov.**

**3. Republika Bolgarija, Češka republika, Francoska republika, Republika Latvija, Republika Litva, Republika Madžarska, Romunija, Slovaška republika in Združeno kraljestvo Velika Britanija in Severna Irska nosijo svoje stroške.**

Podpisi